

I

TALE HOLDT VED
NATURHISTORISK FORENINGS MINDEFEST
DEN 8. MARTS 1913 I ANLEDNING AF HUNDREDAARET
FOR JAPETUS STEENSTRUPS FØDSEL
AF
HECTOR F. E. JUNGENSEN

NAAR vi iaften ved en særlig Sammenkomst ønsker at fejre 100-Aarsdagen for JAPETUS STEENSTRUPS Fødsel, er Grundene nærliggende. Steenstrup er den danske Naturforsker, hvis Forskning har spændt over det videste Omraade; paa flere Felter har han banet Vejen for Eftertiden eller lagt Grundvolden for dens Forskning; hans Navn er blandt de Landsmænds, hvis Ry er naaet videst om i Verden; endelig og ganske særlig staar denne Forening i større Taknemlighedsgæld til ham end til nogen anden enkelt Mand.

Som Formand i denne Forening, hvis Medlem han var i 60 Aar, har jeg faaet overdraget det ærefulde Hverv at aabne Foreningens Række. Og som Indehaver af den Lærestol, som han gennem saa lang en Aarrække indtog med saa stor Hæder, ved det Universitet, blandt hvis Prydelser han med Rette regnedes, som den, der staar i Spidsen for det Museum, der skylder ham saa overordentlig meget, som en der i en Aarrække har kendt ham og staaet ham nær som Elev og som Assistent, burde jeg jo ogsaa kunne tegne, i hvert Fald nogle Træk af hans Billede, hans Liv og hans Arbejde.

Da det jo iaften er Naturhistorisk Forening, som indbyder til Mindefest, vil jeg i den korte Tid, der staar til min Raadighed, fortrinsvis søge at skildre Steenstrups Forhold til denne Forening og i denne Ramme indflette enkelte biografiske Træk.

Steenstrup var en jysk Præstesøn, født i Vang i Thy; han blev Student fra Aalborg Skole 1832 og tog 2. Examen næste Aar. Netop det Aar blev Naturhistorisk Forening stiftet af J. F. SCHOUW og D. F. ESCHRICHT, med det Hovedformaal »at udbrede naturhistoriske Kundskaber hos den dannede Del af Folket« og i anden Linie »ogsaa at virke middelbart til Videnskabens Fremme, navnlig ved at fremkalde og danne Naturforskere.«

At Steenstrup, hvis Interesser allerede den Gang utvivlsomt vilde have draget ham mod den nye Forening og dens Opgaver, først flere Aar senere blev Medlem, er let at forklare. Han var nemlig slet ikke i København paa det Tidspunkt, da For-

eningen blev stiftet; af økonomiske Grunde var han taget hjem som Lærer for sine yngre Brødre. Han blev hjemme i 2 Aar, Aar som blev af indgribende Betydning, fordi han benyttede dem til første Haands Studier i den frie Natur, til at vinde en Fortrolighed med sin Hjemstavns særegne Naturforhold, dens Forsteninger, Dyr og Planter, som for bestandig satte Præg paa hans Forskning. 1835 kom han paany til København og begyndte sit Universitetsstudium; dette skulde have været Medicin, men Medicinen blev snart opgivet; han fulgte sit Kald som Naturforsker i videste Forstand og fortsatte i Københavns Omegn de Studier, som han som Autodidakt havde grundlagt hjemme. Allerede 1837 vandt han Videnskabernes Selskabs Pris for Besvarelsen af en Opgave om de Forhold, hvorunder Naalestræstammer forekommer i vore Tørvemoser, og Aaret efter Universitetets Guldmedaille for Besvarelsen af en Opgave »Om Fuglenes Træk og Fiskenes Vandringer«.

I Februar 1837 blev han Medlem af Naturhist. Forening, optaget kontingentfrit sammen med 6 andre lovende yngre Naturforskere, for hvem Naturhist. Forenings daværende aarlige Kontingent af 6 Rbd. Sølv (altsaa mindst 12 Kr.) var en uoverstigelig Hindring — som ubemidlet Præstesøn var Stp. Regensianer, ligesom blandt de 6 hans nære Ven SAL. DREJER. Alle de nye kontingentfrie Medlemmer var valgte med den Forudsætning, at de skulde tilføre Foreningen friskt videnskabeligt Blod, hvilket man ventede — som det viste sig med Rette — vilde virke til Held for de populære Foredrag. Samtidig blev det besluttet, at den videnskabelige Side af Foreningens Virksomhed, der fra først af havde været en ren Bisag, nu skulde tage fastere Form ved videnskabelige Møder, skiftende med de populære. Det første rent videnskabelige Møde blev holdt i April, og allerede i Maj møder vi LIEBMANN, STEENSTRUP og SALOMON DREJER som Foredragsholdere. I disse 3 Mænd — alle fødte i samme Aar 1813 — vandt Foreningen virkelige Hovedstøtter; men S. Drejer døde allerede 1842, Liebmann 1856, medens Steenstrups aktive Deltagelse kom til — med faa Aars Afbrydelse — at række over halvhundrede Aar. — Den 5. Novbr. i samme betydningsfulde Aar 1837, holdt Stp. sit første populære Foredrag om »De danske Tørvemoser«.

Hans Arbejde paa Mosernes Omraade førte til, at Rentekammeret overdrog ham en Undersøgelse af Moser i det nordlige Jylland og derefter i 1839 gav ham det Hverv at deltage i en geognostisk-oekonomisk Undersøgelse af Island. Fra denne kom han tilbage det følgende Aar med en rig Høst af Samlinger og Iagttagelser. Nogle af hans Iagttagelser fra Island ser vi ham fremdrage i Naturh. Forenings Møder, medens hans tidligste Bidrag her i denne Periode afspejler hans mangesidige Studier i Thy og deres Fortsættelse her paa Sjælland, med Emner fra alle Naturhistoriens Grene. Om den voxende Opmærksomhed og den hele Position, som Stp. hurtig havde vundet indenfor Foreningen, vidner Generalforsamlingen i

1841. Paa denne foreslog han, at Foreningen skulde skille sig af med sit Museum, hvis Oprettelse var et af de Midler, hvormed man fra første Færd havde troet at kunne fremme sine Formaal, men som bestandig var en trykkende økonomisk Byrde. Denne Sag blev henvist til Prøvelse af den kommende Direktion og til Forelæggelse for en senere Generalforsamling. Derefter valgtes Stp. til Medlem af Direktionen sammen med SCHOUW og FORCHHAMMER. Hans Plads i Bestyrelsen blev dog kun af kort Varighed, da han i Aug. samme Aar blev konstitueret som Lektor ved Akademiet i Sorø. Steenstrup gaar nu for en Række Aar helt ud af Foreningens Saga. Det var iøvrigt Aar, hvor Foreningen led af økonomiske Vanskeligheder og Tilbagegang i Medlemstal — 1844 sank dette sidste til det laveste Minimum, det overhovedet er naaet til, nemlig 113 (hvoraf endda 19 var kontingentfrie!). At man savnede Steenstrup, ser vi deraf, at Schouw skrev til ham i Sorø og bad ham komme ind og holde Foredrag (man huske, det var jo den Gang en hel Rejse, for det var før Jernbanens Tid). Steenstrups Svar (af ³⁰/₁₀ 1844) begynder med den Selvbekendelse: »De ved jeg har ondt ved at bestemme mig til Noget, fordi jeg desværre har Lyst til at beskæftige mig med alt for meget,« og han fortsætter: »Jeg har endnu ikke begyndt paa det Program, som skulde have været udgivet til den 18. Septbr., og han maa derfor afvise Anmodningen med en Tak for, at man endnu mindes ham.

Først 1846 blev Steenstrup's Forslag om at skille sig af med Museet gennemført, og Museets Indhold blev senere realiseret ved Auktion. Derved kom en økonomisk Opgang, der, som jeg straks skal komme til, blev af indgribende Betydning for Foreningens Virksomhed.

I Sorø læste Steenstrup for Akademiets Studenter over Botanik og Mineralogi, medens Digteren HAUCH bestred Zoologien; kun i Skolen underviste Stp. ogsaa i Zoologi. Ikke desto mindre blev det her netop Zoologien, hvormed han samlede sit Arbejde. I Sorø skrev han de to Programmer: om Generationsvexelen (1842) og Hermafroditismen (1845), der baade herhjemme og i Udlandet vakte stor Opmærksomhed. Efter REINHARDTS Død blev STEENSTRUP udnævnt til Professor i Zoologi ved

Japetus Steenstrup 1855. Efter Lithografi.

Universitetet, 28. Novbr. 1845. Først næste Aar, i April 1846 flyttede han til København og tiltraadte sin nye Virksomhed.

Det var travle Aar, der nu fulgte for den evnerige og virkelystne Professor. Til Arbejdet som Universitetslærer og som Bestyrer og Reorganisator af Universitetsmuseet kom snart det som Medlem af Direktionen for det Kongelige Museum, og dermed begyndte aarelange Forhandlinger om Sammensmeltningen af Museerne og deres Henlæggelse under Universitetet — og de personlige Rivninger, som siden forbitrede hans Liv saa meget. Samtidig meldte sig en Fylde af nye videnskabelige Opgaver, som lokkede hans Evne og Lyst til at løse Gaader og til at prøve hans Skarpsindighed og Kombinationsevne. Dertil kom de Krav, som stilledes af Videnskabernes Selskab, hvoraf han var bleven Medlem allerede 1841, kun 29 Aar gammel, hans Deltagelse i de skandinaviske og andre Naturforsker møder og i denne Forenings Liv.

Her dukker hans Navn atter op, efter 6 Aars Fraværelse, i Februar 1847. Men først paa Generalforsamlingen i 1849 valgtes han igen til Medlem af Direktionen (som fra nu af kaldes Bestyrelsen), denne Gang sammen med Forchhammer og Liebmann. Denne Generalforsamling blev ogsaa i andre Henseender betydningsfuld for Foreningens Fremtid. Det var paa den, at den yngre REINHARDT fremsatte et Forslag om at udgive de videnskabelige Meddelelser, som fremkom paa Møderne. Bestyrelsen optog dette Forslag, som Stp. støttede varmt, og efter to senere Forhandlinger vedtoges det definitivt. Det var den før berørte økonomiske Opgang, som Afhændelsen af Museet medførte, der nu tillod, at man kunde anvende den beskedne Sum af 100 Rbd. aarlig til Udgivelsen. Først i 1860 fik Steenstrup udvirket et Tilskud fra Staten af 150 Rbd. og i 3 Aar det samme Beløb fra Videnskabernes Selskab; da det sidste faldt bort, blev Statsbidraget forhøjet, og senere skete gentagne Gange Forhøjelser — men derpaa skal jeg ikke her gaa ind. I Udgivelsen tog Stp. personlig Del i 14 Aar (til 1865); derefter overgik Redaktionen til Andre. Hans egne Bidrag til »Meddelelserne« er ikke mindre end 25 zoologiske Afhandlinger ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ af hans samlede zoologiske Produktion). De fleste er korte — som Flertallet af hans Afhandlinger overhovedet er; men naar vort Tidsskrift, trods sit beskedne Udstyr og sit danske Sprog, strax vandt Anerkendelse i den videnskabelige Verden, har han en stor Del af Æren derfor. For blot at nævne enkelte Bidrag, erkendes hans Afhandling om Gejrfuglen (1855) af NEWTON og SYMINGTON GRIEVE for Grundvolden for de senere Arbejder om dette Emne, og Afhandlingen om Mærker paa Knogler af Opholdet i Fuglemaver (1877) hører til dem, der har haft og vil bevare Betydning for den forhistoriske Arkæologi.

Lige fra 1849 til 1886 var Stp. uafbrudt Medlem af Bestyrelsen, efter Forchhammers Død i 1865 som dennes Formand. Den sidste Generalforsamling, hvori han personlig tog Del var 1885; paa den næste var han hindret ved Sygdom. JOHNSTRUP

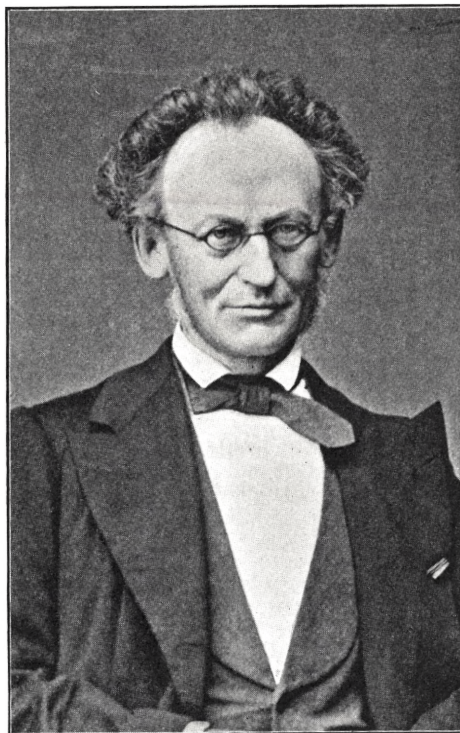

overtog da det Hverv, som Stp. havde haft gennem saa lang en Aarrække, og meddelte tillige, at Stp. paa Grund af sin Alder og svigtende Helbred og derved forringede Arbejdskraft ikke ønskede Genvalg. I varme Ord udtalte Johnstrup Foreningens Anerkendelse af det store Arbejde, som han i den lange Aarrække havde udført til dens Bedste, og henstillede til den nye Bestyrelse at sende Stp. en Takskrivelse for alt, hvad han havde været for denne Forening. At Forsamlingen sluttede sig dertil, og at Afsendelsen af en saadan Skrivelse blev den nyvalgte Bestyrelses første Handling, behøver jeg neppe at sige.

Endnu i det følgende Aar holdt dog Stp. et videnskabeligt Foredrag her, men det blev det sidste. Han foreviste da nogle Exempler paa Egernets og Spettets og Korsnæbs Behandling af Fyrre- og Grankogler. Efter den Tid mindes jeg ikke at have set ham ved noget af Foreningens Møder, skønt han jo endnu i en halv Snes Aar var ikke blot videnskabelig interesseret, men videnskabelig virksom, hvilket han vedblev at være til faa Dage for sin Død, 20. Juni 1897.

En Opgørelse udviser, at Stp. ialt har holdt 135 Foredrag i Foreningens videnskabelige Møder. Det giver gennemsnitlig 2 a 3 aarlig. Det største Tal i et enkelt Aar var 9, som Aaret 1854 kan opvise, og kun 2 Aar savnes helt hans Navn blandt Foredragsholderne, nemlig 1868 og 1878.

Hvad var vel Grundene hertil? Ja, Aaret 1868 var for ham et meget »forstyrret« Aar. Den nye Museumsbygning var færdig, og nu stod Indflytningen paa fra det Kgl. Museum i Stormgade og fra Universitetsmuseet i Kommunitetsbygningen paa Nørregade, under hvilket Stp. hidtil havde haft Embedsbolig. Baade Stp. og Museets Indhold flyttede ud, Kommunitetsbygningen blev omkalfatret ved Ombygning og delvis Nedrivning; bl. a. blev Stp.'s hidtilværende Auditorium nedrevet, og et nyt, »Peberbøssen«, som De alle kender, blev opført i Stedet for en ældre Tværbygning, som ragede helt hen til det nye Museum. Største Delen af hans Embedsbolig blev omdannet til Studiesalen, medens 1ste Sal, det tidligere Museum, blev indrettet som Bolig for ham. Samtidig maatte Universitetsundervisningen og alt det øvrige daglige Arbejde passes — hvordan det egentlig var muligt,

Japetus Steenstrup 1868. Efter Fotografi.

har jeg ondt ved at forstaa; det gik i hvert Fald, men det kan neppe undre, at noget maatte lide, og blandt dette var altsaa Naturhist. Forening.

Helt andre Grunde holdt ham borte i 1878. Tidlig paa Vinteren det Aar havde han det Uheld at glide og falde paa Gaden; saavidt jeg husker, var han paa Vej ud til Brygger JACOBSEN, der to Aar forud havde stiftet Carlsbergfondet, i hvis Bestyrelse Stp. strax var indtraadt og siden havde Sæde lige til sin Død; ved Faldet knækkedes Laarhalsen, og der fulgte nu et 3 Maaneders Sygeleje, efter hvilket Stp. var uhyre medtaget og kun langsomt genvandt sit Humør og sin Arbejdskraft. Sin Førlighed genvandt han aldrig helt; han blev halt for Resten af sit Liv og maatte gaa med to Stokke. Kun saaledes — som Invalid — har vel de fleste af de her tilstedeværende kendt ham; dog tror jeg, at selv de, der kun har kendt ham saaledes, undertiden helt kunde glemme hans legemlige Skrøbelighed, naar han stod livlig og optaget af et eller andet Emne i Samtale, fægtende saa med den ene, saa med den anden Stok. Selv vi, der havde kendt ham før Ulykken og ofte havde set ham komme som en Stormvind, naar han var i Affekt — som det kunde hænde, heftig og nervøs som han var — vi kunde, i hvert Fald ofte, glemme, at han ikke helt var som tidligere.

For nu at vende tilbage til Stp.s Virken i vor Forening, tilføjer jeg, at Listen over hans samtlige populære Foredrag udgør 55, det første, som alt angivet, om Tørvemoserne, holdt i Novbr. 1837, det sidste i Decbr. 1884, om Skalskiftet hos Krebs og Krabber.

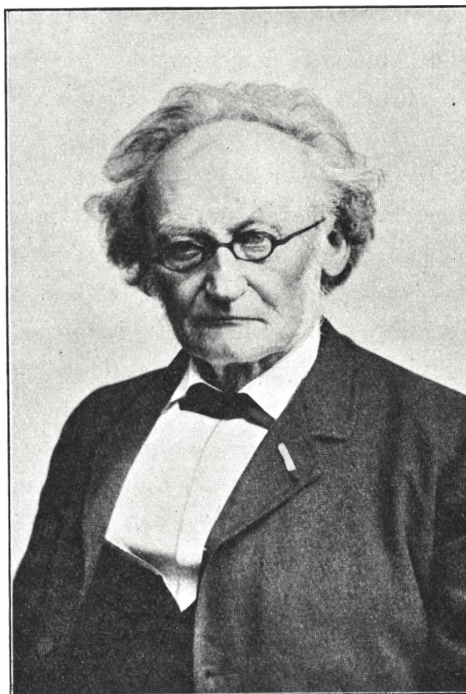
Større Interesse end Tallene har naturligvis et Blik paa Foredragenes Indhold. Som venteligt var, afspejler de videnskabelige Foredrag næsten alt, hvad Stp. har arbejdet med og været optaget af. Alene gennem de trykte Oversigter over Møderne faar man et levende Indtryk af, hvorledes han Trin for Trin samler Bidragene til Belysning af vor Fortids Dyreverden fra Moser, Jordlag og Køkkenmøddinger, hvorledes han drager Sammenligninger med det, som andensteds kom frem ved Undersøgelser af Pælebygninger, Huler og Breccier, hvorledes han udformer sit Syn paa den forsvundne Dyreverdens Samtidighed med Mennesket, hvorledes han kritisk sonderer Mærkerne efter Menneskets Behandling af Knogler og Knoglefragmenter fra dem, som Rovdyr, Rovfugle og forskellige Naturprocesser frembringer, indtil han for sidste Gang, i 1886, samler det hele Billede af Danmarks præhistoriske Fauna og Flora saaledes, som det efter hans Anskuelse nu kunde sammenfattes. Vi ser, hvorledes han bevarer sin Ungdoms Sans for biologisk Iagttagelse — jeg skal som Exempel minde om hans allersidste Foredrag, som lige blev nævnt; hvorledes han opmærksomt fulgte alt, hvad der stod eller paa nogen Maade kunde sættes i Forbindelse med de mange Forhold, som han havde arbejdet med eller strejft i Skrifterne om Generationsvexelen og Hermafroditismen, som f. Ex.

forskellige Indvoldsormes udviklede Forplantning og Vandringer; vi ser, hvormeget Nyt — indenfor de forskellige Dyreklasser — han indvandt fra Museet og fra de Indsamlinger til dette, som han havde faaet sat i Værk; vi ser endelig, hvorledes han iblandt de mange vidt forskellige Emner, som Listen frembyder, dog med en vis Stadighed holder paa med Undersøgelser over Blæksprutterne — c. $\frac{1}{8}$ af samtlige Foredrag handler om denne Klasse, og et af hans smukkeste Arbejder hører herhen, nemlig om Hektokotyliseringen.

Som Regel ledede Stp. Møderne, i hvert Fald efter Forchhammers Død, og han tog overmaade virksom Del i Diskussionen, ikke blot naar Emnet direkte berørte et af hans egne mange Arbejdsomraader; sjældent har vistnok noget zoologisk Emne været forelagt, uden at han knyttede Bemærkninger dertil, og ofte kunde han ved saadan Lejlighed vise en forbavsende Belæsthed og Kundskabsfylde. Ogsaa ved botaniske og geologiske Foredrag greb han jevnlig ind i Diskussionen, undertiden med særlig Vægt, som det kan ses af de korte trykte Referater. Mangt et Møde i Naturhistorisk Forening blev for os, som den Gang var unge, ved Stp. overordentlig vækkende og lærerigt, saa vi aldrig glemmer dem; og Alle, der har kendt den Tid, vil sikkert underskrive, at han var Sjælen i Foreningens videnskabelige Liv. En mærkværdig Evne besad han til at gyde Liv over ethvert Emne, som opfyldte ham; Ting som under de flestes Behandling vilde blive mildest talt tørre, kunde han belyse fra overraskende Synspunkter paa en saadan Maade, at alle lyttede efter; mindst af alt hørte han til dem — som han siger i Fortalen til Generationsvexelen — »der mener, at Stene og Træer udgør Landskabet, og at Kendskab til Enkelthederne i Naturen er Naturhistorie.«

Derfor var ogsaa hans populære Forelæsninger sikre paa at samle taknemlige Tilhørere; naar hans Navn stod paa Listen, var Tilstrømningen til Søndagsmøderne altid stor; man saa gamle og unge i Auditoriet; i den gamle trofaste Stab, som altid mødte, husker jeg GIØDWAD, »Fædrelandets« gamle Redaktør, noget ældre end Steenstrup, og Stp.s samtidige og jevnaldrende Dr. med. M. SALOMONSEN. — Og dog var Stp. egenlig langt fra veltalende; han kunde — i hvert Fald saaledes som jeg

Japetus Steenstrup 1888. Efter Fotograf.

husker ham — ofte søge efter Ordene, vende og dreje sine Udtryk, til han fandt det, som netop syntes ham det rette. Men der var et personligt Liv over Fremstillingen, en Optagethed af Emnet, som uvilkaarlig meddelte sig til Forsamlingen, og det gjaldt, baade naar Emnet i sig selv var taknemligt og forud kunde være vis paa almindelig Interesse, som saa overordentlig ofte var Tilfældet — naar han f. Eks. behandlede et af Grænsegebeterne mellem Arkæologi og Zoologi, eller gav en samlet Udsigt over en Række egne Undersøgelser, som i det bekendte Foredrag om »Tørve-mosernes Bidrag til Kundskab om Danmarks forhistoriske Natur og Kultur« — og naar det var saa specielt som hans sidste om Skalskiftet hos Krebs og Krabber, hvor-med han forstod at holde Publikums Opmærksomhed fangen i hele 2 Forelæsninger. Sligt kan kun den gøre, der har store Gaver som Lærer.

Ikke mindst gjorde disse Gaver sig gældende ved Universitetet. Her forstod han ved sine livfulde og af hans selvstændige Opfattelse prægede Forelæsninger at vinde og at binde til sig den store Kreds af unge Studerende, for største Delen unge Medicinere, som udgjorde hans Auditorium. Som eet talende Exempel vil jeg anføre, at en af hans Tilhørere en Dag sagde til en Kammerat, som endnu ikke havde valgt sit Studium: »Du skulde gaa hen og høre Stp.« Den unge Mand var LAUSEN, den senere Læge i Buenos Aires; han blev strax vunden ind, blev Mediciner og viste siden sin Taknemlighed for sin Ungdoms zoologiske Undervisning ved de storartede Gaver til Museet, de fossile Pampasdyr, som nu noget nær udgør dets største Pryd. Andre talende Beviser er Stiftelsen af Steenstrups Legat i Anledning af hans 25-Aars Jubilæum som Professor (1870) og Overrækkelsen af et Album med Portrætter af tidligere Elever ved Universitetets 400-Aars Jubilæum, samt Adressen fra danske Læger paa hans 80-Aars Fødselsdag. I en sjelden Grad greb han Undervisningen personlig an; paa Studiesalen søgte han ved Samtale med den enkelte eller en lille Kreds at faa sine Elever til at se og forstaa, hvad de saa. Og det var Samtaleformen, som han oftest og helst anvendte overfor de videregaaende egentlige naturhistoriske Studerende. Jeg er vis paa, at hans herværende — neppe ret mange — Elever med Taknemlighed vil mindes de frugtbare Impulser, som han derved forstod at give, den Evne, han havde til at sætte vore Tanker i Gang med Problemer, som pludselig præsenterede sig for os ved en eller anden overraskende Ytring fra hans Side; vi vil sikkert underskrive GUSTAF RETZIUS' Udtalelse, at han »kunde gøre uventede Spørgsmaal og give uventede Svar«. Sjældent tog han strax og uden Modsigelse imod det, som vi mente kunde være rigtigt, selv om det muligvis virkelig var det — ikke uden Grund døbte CARL VOGT ham paa Arkæologkongressen i 1869: »Der Geist des Widersprechens«.

Som i sin Undervisning var Stp. ogsaa i sin videnskabelige Forskning en Impulsernes Mand. Med intuitiv Sikkerhed kunde han gribe et væsentligt Punkt eller

flere vigtige Momenter og saa bygge videre, støttet af sin Fantasi og store Kombinationsevne — Egenskaber, uden hvilke ingen Videnskabsmand bliver en stor Naturforsker. Men den indgaaende Prøvelse, hvis Ret han fuldtud erkendte og med Streghed fordrede af Andre, den kunde han selv undertiden unnlade, og det kunde da ikke undgaas, at han begik Fejl — store Fejl. Men selv hvor dette var Tilfældet, kunde hans med stor Skarpsindighed og i bestikkende Fremstilling fremførte Opfattelse ikke blot ægge til Modsigelse, men give Impulsen til at tage en Sag op, hvis væsenlige Sider hidtil var oversete. Som Exempel skal jeg lige nævne hans Afhandlinger om Øjets Stilling og Øjets Vandring hos Flynderfiskene.

Tidens Knaphed forbyder mig at gaa ind paa en Paavisning af mangt og meget, som han paa de forskelligste Omraader har peget paa eller haft Øjet aabent for. Jeg skal blot til Slutning fremhæve, at den Del af hans Arbejde, der nationalt set har størst Betydning, er den, som samler sig om vor forhistoriske Dyreverden og dens Forhold til vort Lands øvrige samtidige Natur og Kultur. Her har han baade skabt Grundvolden for Eftertidens videnskabelige Arbejde og tillige i vide Kredse af vort Folk vakt den Sans og Interesse, som er en saa væsenlig Støtte for vore videnskabelige Samlinger og derved for vor Videnskabs videre Fremskridt.
